Svensk Försäkring

Finansdepartementet
Fi2026/01654

Yttrande

Stockholm 2026-10-29

Promemorian EU:s penningtvättspaket

Svensk Försäkring har följande synpunkter på rubricerad remiss.

Avsnitt 5.7 Vissa frågor om kundkännedomsåtgärder

Enligt penningtvättsförordningen ska en ansvarig enhet bland annat hämta in uppgift om kundens medborgarskap och födelseort som en del av åtgärderna för kundkännedom (artikel 22.1). Dessa uppgifter är inte obligatoriska kundkännedomsuppgifter enligt det nuvarande penningtvättsregelverket, vilket innebär att i stort sett alla befintliga kunder kommer att behöva uppdateras. En ansvarig enhet som inte kan uppfylla kraven på åtgärder för kundkännedom ska som huvudregel avstå från att ingå en affärsförbindelse eller avbryta en redan inledd affärsförbindelse (artikel 21 i penningtvättsförordningen).

Enligt Svensk Försäkrings kännedom är pass och nationellt id-kort de enda identitetshandlingar som innehåller uppgift om medborgarskap. Uppgift om födelseort framgår endast av pass. Den ordning som beskrivs i promemorian kommer därför att medföra betydande praktiska utmaningar för ansvariga enheter, särskilt vid uppdatering av kundkännedomen för befintliga kunder. Många kunder saknar av olika skäl tillgång till giltigt pass eller nationellt id-kort. Försäkringsföretagens erfarenheter visar också att förfrågningar om kompletterande uppgifter i form av exempelvis verifierad passkopia ofta leder till låga svarsfrekvenser.

Bristande uppgifter om medborgarskap eller födelseort kan leda till att ansvariga enheter tvingas avsluta legitima affärsförbindelser av administrativa skäl, snarare än på grund av faktiska risker för penningtvätt eller finansiering av terrorism. Det finns en överhängande risk att kunder kommer drabbas negativt av att uppgifter om medborgarskap inte kan verifieras på ett effektivt sätt.

Mot denna bakgrund anser Svensk Försäkring att ansvariga enheter bör få elektronisk tillgång till uppgifter om svenskt medborgarskap och födelseort i det statliga personadressregistret (SPAR) för kontrolländamål. Detta skulle möjliggöra en effektiv process för inhämtande och uppdatering av uppgifter för kundkännedom. Risken för oproportionerliga konsekvenser för enskilda skulle

därmed också minska. Regeringen bör därför i den fortsatta lagstiftningsprocessen överväga de författningsändringar som krävs för att ansvariga enheter ska kunna hämta uppgifter om medborgarskap direkt från SPAR.

Uppgifterna i SPAR bör kunna användas både för inhämtande och verifiering när detta krävs enligt penningtvättsregelverket. Eftersom SPAR är ett statligt register med hög tillförlitlighet bör det kunna utgöra en godtagbar och oberoende källa för verifiering av uppgifter om medborgarskap och födelseort. En sådan ordning skulle möjliggöra en effektiv och digital kundkännedomsprocess, samtidigt som regelverkets krav på tillförlitlig och oberoende verifiering upprätthålls.

Avsnitt 4.1 Nya lagar på området föreslås

Svensk Försäkring har inga principiella synpunkter på att frågor om tillsyn och ingripande inklusive sanktionsavgifter regleras i den nya penningtvättslagen, i stället för i bland annat försäkringsrörelselagen. Vi konstaterar dock att promemorians förslag skiljer sig från det vägval som gjordes när exempelvis EU:s reglering om digital operativ motståndskraft för finanssektorn (DORA) skulle kompletteras i nationell rätt. Utgångspunkten i det lagstiftningsärendet var att befintliga bestämmelser om ingripanden i respektive rörelselag ska tillämpas. Enligt Svensk Försäkring bör lagstiftaren så långt det är möjligt hålla en konsekvent linje i denna fråga.

Avsnitt 9.4.4 Sanktionsavgifter

Oavsett vilka bestämmelser om ingripande som ska tillämpas (se ovan under avsnitt 4.1) behöver det säkerställas att det omsättningsbegrepp som används för att fastställa sanktionsavgiftens storlek tar hänsyn till skillnader mellan olika finansiella institut. Eftersom begreppet omsättning innefattar olika poster beroende på vilka redovisningsregler som är tillämpliga kommer beräkningsunderlaget för avgifterna också variera. Redovisningsmodellen för livförsäkringsföretag skiljer sig exempelvis fundamentalt från den modell som gäller för kreditinstitut. I det fortsatta lagstiftningsarbetet behöver det därför förtydligas vad som avses med omsättning i den nya penningtvättslagen.

I detta sammanhang vill vi hänvisa till Svensk Försäkrings remissyttrande över betänkandet Krishantering och ändrade rörelseregler för försäkringsföretag (SOU 2025:97). I yttrandet efterfrågar vi en bredare översyn av de sanktionsregler som gäller för i synnerhet livförsäkrings- och tjänstepensionsföretag. Enligt flera regelverk på försäkringsområdet (inklusive den gällande penningtvättsregleringen) ingår nämligen sparande i försäkringsprodukter i beräkningsunderlaget för sanktionsavgifter. Det omsättningsbegrepp som används för bland annat livförsäkringsföretag saknar därmed direkt samband med företagens intäkter. Sanktionsavgifterna bör i stället förslagsvis utgå från företagens årliga avgiftsuttag, i stället för premieintäkter.

Avsnitt 11.5 Ansvariga enheters rapporteringsskyldighet

Enligt artikel 69 i penningtvättsförordningen ska misstankar om penningtvätt eller finansiering av terrorism rapporteras till finansunderrättelseenheten (FIU).

Svensk Försäkring

Bestämmelsen innebär en rapporteringsskyldighet för ansvariga enheter, men utgör samtidigt rättslig grund för att lämna uppgifter utan hinder av röjandeförbudet i artikel 73 i förordningen. Röjandeförbudet hindrar inte utlämnande av uppgifter till behöriga myndigheter inom ramen för deras uppdrag eller för utredning och lagföring av penningtvätt, finansiering av terrorism eller annan brottslig verksamhet. Att exempelvis undanhålla tillgångar kan omfattas av begreppet annan brottslig verksamhet.

I Sverige föreslås rapporteringen enligt artikel 69 i penningtvättsförordningen ske till finanspolisen. Enligt Svensk Försäkring bör försäkringsföretag även ges rätt att lämna uppgifter till andra myndigheter som Försäkringskassan och Kronofogdemyndigheten när det exempelvis finns konkreta omständigheter som ger anledning att anta att en försäkring används för att exempelvis undanhålla tillgångar.

EU:s penningtvättsreglering, i synnerhet sjätte penningtvättsdirektivet, bygger på att FIU, tillsynsmyndigheter, brottsbekämpande myndigheter, skattemyndigheter och andra behöriga myndigheter ska kunna samarbeta och utbyta information på ett effektivt sätt. Syftet med regelverket talar för att relevanta uppgifter ska kunna nå de myndigheter som har befogenhet att agera på dem.

Penningtvättsförordningen ger dock inte försäkringsföretag någon generell rätt att på eget initiativ lämna kunduppgifter direkt till exempelvis Försäkringskassan eller Kronofogdemyndigheten. Det finns därför skäl att införa en uttrycklig nationell bestämmelse som möjliggör uppgiftslämnande även till andra myndigheter än finanspolisen.[1] Genom kundkännedomsåtgärder och löpande övervakning kan försäkringsföretag få konkret information om att en försäkring används för att undanhålla tillgångar. Det är då otillfredsställande om företaget saknar ett tydligt lagstöd för att lämna relevanta uppgifter till den myndighet som har möjlighet att ingripa.

En tydlig möjlighet till direkt uppgiftslämnande skulle också stärka samhällets samlade förmåga att motverka penningtvätt, välfärdsbrott och annan ekonomisk brottslighet. Mot bakgrund av den omfattande och alltmer avancerade ekonomiska brottslighet som Sverige står inför är det angeläget att myndigheter och verksamhetsutövare har förutsättningar att agera effektivt och utan onödiga informationshinder. Relevant information bör därför, när det finns rättsliga förutsättningar, kunna lämnas direkt till Försäkringskassan och Kronofogdemyndigheten som har befogenhet att ingripa. Detta skapar förutsättningar för snabbare och mer träffsäkra åtgärder, exempelvis för att säkra tillgångar, förhindra att brottsvinster undandras eller stoppa felaktiga utbetalningar. Om all informationsöverföring behöver kanaliseras via finanspolisen enligt artikel 69 i penningtvättsförordningen innan den når berörd myndighet finns en risk att åtgärder fördröjs och att möjligheterna att motverka pågående brottslighet därmed försämras.

[1] Försäkringsföretag kan redan i dag lämna information om misstänkt brottslighet till bland annat Försäkringskassan. Det rör sig dock om uppgifter som framkommer i försäkringsföretagens utredningar av försäkringsbedrägerier och andra oklara försäkringsfall (se Svensk Försäkrings rekommendation för försäkringsföretagens utredningsverksamhet av oklara försäkringsfall, antagen den 21 mars 2023).

Det bör också klargöras att uppgifter kan lämnas till de berörda myndigheterna utan hinder av tillämplig tystnadsplikt.

Avsnitt 12.4.2 Samverkan enligt penningtvättslagen

I promemorian föreslås att de nuvarande reglerna om samverkan i huvudsak ska föras över till den nya penningtvättslagen. Deltagarkretsen föreslås dock begränsas genom att endast ett enskilt kreditinstitut får delta i en och samma samverkan. Som skäl för att inte låta andra ansvariga enheter delta hänvisar promemorian till att nationellt och gränsöverskridande informationsutbyte mellan ansvariga enheter och myndigheter kommer regleras i artikel 75 i penningtvättsförordningen. Enligt Svensk Försäkring utgör det inte tillräckliga skäl för att utesluta försäkringsföretag och andra finansiella institut från samverkan enligt penningtvättslagen.

Artikel 75 i penningtvättsförordningen avser främst informationsutbyte mellan ansvariga enheter inom ramen för särskilda informationsdelningspartnerskap. Bestämmelsen är inte utformad för att ersätta den samverkan som sker mellan ansvariga enheter och brottsbekämpande myndigheter. Den nationella samverkan har ett bredare syfte och möjliggör en strukturerad dialog där myndigheter och privata aktörer kan utbyta underrättelser, riskindikatorer och operativa erfarenheter. Ett sådant informationsutbyte kan inte fullt ut uppnås genom artikel 75.

Förslaget behandlar dessutom kreditinstitut och andra finansiella institut olika. Kreditinstitut föreslås även fortsättningsvis få delta i samverkan med myndigheter, medan exempelvis försäkringsföretag utesluts. Om samverkan enligt penningtvättsförordningen vore ett fullgott alternativ saknas skäl att göra undantag för kreditinstitut. Att dessa föreslås behålla möjligheten att delta, om än i mer begränsad form än tidigare, talar snarare för att Finansdepartementet bedömer att nationell samverkan fyller en funktion vid sidan om artikel 75.

Riskerna för penningtvätt och finansiering av terrorism är ofta sektoröverskridande. Kriminella använder inte enbart banker utan kombinerar ofta produkter och tjänster från flera delar av finanssektorn. Försäkringsföretag kan därför ha information som kompletterar den information som finns hos kreditinstitut och som kan vara avgörande för att identifiera komplexa eller storskaliga upplägg. Om försäkringsföretag utesluts från samverkansforum riskerar myndigheterna att gå miste om värdefull information.

Försäkringsföretag omfattas dessutom av samma grundläggande skyldigheter som kreditinstitut när det gäller att identifiera, utreda och rapportera misstänkt penningtvätt och finansiering av terrorism. Mot den bakgrunden framstår det som inkonsekvent att ge den ena sektorn tillgång till samverkansforum med myndigheter, men inte den andra.

Avsnitt 14.14.1 Kontroller vid anmälan och senare

Genom artikel 10 i sjätte penningtvättsdirektivet införs krav på registermyndigheterna att kontrollera riktigheten i de uppgifter som anmäls för registrering i registret över verkliga huvudmän. Det ska framgå av registret om en

uppgift har rapporterats innehålla avvikelser. Myndigheterna ska dessutom kontrollera om uppgifterna i registret avser en person eller enhet som är föremål för riktade ekonomiska sanktioner. Om så är fallet ska registret även innehålla en indikation om detta.

I promemorian föreslås bestämmelser om Bolagsverkets skyldigheter att kontrollera uppgifterna i registret över verkliga huvudmän. Därutöver görs bedömningen att direktivets krav på att registret ska innehålla noteringar om felaktiga uppgifter bör genomföras i föreskrifter på lägre nivå än lag.

Promemorian behandlar däremot inte hur reglerna i direktivet som innebär att det ska finnas en indikation i registret om en person eller enhet är föremål för ekonomiska sanktioner ska genomföras (se artikel 10.9 andra stycket i direktivet). Enligt Svensk Försäkrings uppfattning bör även detta krav regleras i regeringens föreskrifter tillsammans med kravet på att felaktiga uppgifter ska noteras. Det bör också säkerställas att tillgängligheten till uppgifterna om ekonomiska sanktioner inte begränsas till de aktörer som anges i artikel 11 och 12 i direktivet.

Svensk Försäkring

Johan Lundström

Jonas Sunding